

Obligace

-

zvláštní část

Mgr.Ivana Stará

Dělení smluv

- **Kontrakty jednostranné** – práva vznikají pouze věřiteli a povinnosti pouze dlužníkovi
- Nikdy nemůže dojít k opaku
- Kontrakty verbální
- Kontrakty literární
- Mutuum-patří mezi reálné kontrakty
- Obligace z deliktů

Kontrakty dvojstranné rovné a nerovné

- Dvojstranné rovné neboli synnallagmata- práva a povinnosti jsou rozděleny mezi obě strany(každá strana má práva a povinnosti)
- Kupní smlouva, pacht a nájem, společenská smlouva
- Dvojstranné nerovné jedna strana má práva a druhá povinnosti, ale může dojít i k opaku.u jednostranných NE!!!
- Commodatum, depositum, pignus
- mandantum

Kontrakty verbální

- Smlouvy ústní nebo také slovní
- Vznikají pronesením určitých, právem stanovených slov(věřitel se dlužníka zeptá a ten formálně odpoví)
- Musí být přesná shoda mezi otázkou a odpovědí, jinak by smlouva byla neplatná
- **Stipulace**- smlouva abstraktní
 - smlouva jednostranná
 - žaloba přísného práva- *actio ex stipulatu*

Dotis dictio

Promissio operarum

Kontrakty literární

- Vznikají provedením zápisu do účetních knih
- Formální, abstraktní a přísně jednostranné
- Syngrafha- písemný kontrakt, kde se dlužník zavazuje k plnění
- Chirografa- vyhotovena pouze jednou a úpis dlužníka dostal jen věřitel

Kontrakty reálné

- Ke svému vzniku vyžadují předání věci
- *Mutuum*- zápůjčka
- *Commodatum*- půjčka či výpůjčka
- *Depositum* – úschova
- *Pignus*- smlouva o úschově

Mutuum

- Zápůjčka
- Nejstarší a nejdůležitější smlouva
- Cílem bylo poskytnout druhé osobě úvěr, proto věřitel převedl do vlastnictví dlužníka určité množství věcí zastupitelných a dlužník se zaváže, že po nějaké době totéž množství věcí téhož druhu vrátí.

Věřiteli náleží žaloba- *actio certae pecuniae*
pokud šlo o peníze, u zastupitelných věcí žaloba
actio certae creditae rei

commodatum

- Půjčka nebo výpůjčka
- Dvoustranná smlouva nerovná
- Věřitel-komodant
- Dlužník-komodatář
- Komodant dává do bezplatného užívání na určitou dobu věc, s tím, že mu ji komodatář neporušenou vrátí
- Žaloby - *actio commodati directa*
- *actio commodati contraria*

Precarium

- Výprosa
- Podobná commodatum, ale při výprose není dán čas vrácení »věřitel může věc požadovat na zpět kdykoliv
- Byla chráněna pomocí prétorských interdiktů

Depositum

- Smlouva o úschově
- Dvojstranná nerovná smlouva
- Deponent odevzdá do detence depozitáře movitou věc, aby ji bezplatně ohlídal
- Dvojí žaloby _ *actio depositi directa*
- *actio depositi contaria*

Pignus

- Ruční zástava
- Věřiteli se odevzdá movitá nebo nemovitá věc, aby zajistila jeho pohledávku
- Pokud dlužník zaplatí, tak věřitel musí věc vrátit, vrací ji neporušenou a s celým přírůstkem
- Žaloby- *actio pigneraticia directa*
- *actio pigneraticia contraria*-chrání zájmy zástavního věřitele

Contractus innominati

- Reálné kontrakty nepojmenované
- *Do ut des* – dávám, abys dal
- *Do ut facias* – dávám, abys udělal
- *Facio ut des* – dělám, abys dal
- *Facio ut facias* – dělám, abys udělal

Kvazikontrakty

- Chybí některý z pojmových znaků smlouvy
- Nejčastěji chybí souhlasný projev vůle
- Nejčastěji se podobají kontraktům reálným(*mutuum*)
- Žaloby nesly označení *kondikce*

Condictio indebiti – kondikce nedluhu

Condictio ob causam datorum- kondikce z toho, co bylo poskytnuto z nějakého důvodu

Condictio ob turpem causam – bylo plněno z důvodu potupného

Condictio ob iniustam causam – plněno z důvodu nespravedlivého

Condictio sine causa

Kontrakty konsensuální

- Podstatným rysem vzniku je consensus
- Postačí pouze shodná vůle stran
- Smlouvy dvoustranné rovné(vyjímka je mandantum)
- Vždy je dána dvojice žalob

- *Emptio-venditio*
- *Locatio-conductio*>rei
 - >operarum
 - >operis

- *Societas*
- *Mandantum*

emptio-venditio

- Koupě a prodej, kupní smlouva
- Výměna věci za peníze
- Předmětem je jakákoliv věc in commercio, hmotná, nehmotná, vadná, zkažená a i ta, která teprve vznikne (koupě věci budoucí)
- Nelze koupit věc vlastní
- Cena musí být určena v penězích

- Cena nemusí odpovídat hodnotě věci
- Povinnost kupce
 - zaplacení ceny
 - převzetí zboží
- Povinnost prodávajícího
 - Odpovídá za právní vady věci
 - Vady faktické

Locatio- conductio

- Bezplatné užívání cizí věci nebo pracovní síly
- *Locatio conductio rei* – smlouva, při které jedna strana postupuje do detence druhé straně individuálně určenou věc, aby ji sjednanou dobu užívala a byla sjednána také úplata
- *Actio conducti*- žaloba nájemce
- *Actio locati*- žaloba pronajímatele

- Povinnosti pronajímatele
- Převést věc do detence
- Zajistit nerušené užívání věci
- Platit daně
- Nahradit užitečné náklady
- Povinnosti nájemce
- Platit nájemné
- Užívat věc smluveným způsobem
- Po skončení smlouvy vrátit věc
- Smlouva končí uplynutím doby a nebo odstoupením pronajímatele a nebo nájemníka

Locatio – conductio operarum

- Smlouva pracovní
- Hrubé a manuální práce
- Sjednaná doba a mzda
- Locator – námezdní pracovník poskytuje služby podle pokynů zaměstnavatele (conduktor)

Locatio – conductio operis

- Smlouva o dílo
- Dvoustranná smlouva rovná
- Užití cizí pracovní síly, ale nemusí pracovat ta osoba, u které je věc objednávána, ale odpovídá za výsledek
- Dílo musí být provedeno včas a řádně a musí být zaplacena sjednaná cena

Societas

- Smlouva společenská
- Dva nebo více osob se zavazuje k vzájemnému plnění, právem dovoleného cíle
- Účastníci přinášejí do společnosti vklady, ze kterých se vytváří hospodářská základna
- Vklady jsou majetkové, ale lze přinést i odborné znalosti, popularitu
- Společnost není právnická osoba
- Podíly jsou učeny smluvně

Mandantum

- Smlouva příkazní
- Bezplatné obstarání cizích záležitostí
- Mandant vyzve mandantáře, aby něco zařídil a mandantář pokyn přijme s tím, že za něj nebude nic chtít
- Dvě žaloby – actio mandanti directa
 - actio mandanti contraria

- Povinnosti mandantáře
- Provést příkaz věrně
- Nesmí z něj vybočit
- Je povinen vydat vše, co nabyl
- Povinnosti mandanta
- Uhradit všechny výlohy a popřípadě škodu

- Smlouva končí- provedením úkolu
 - smrtí jedné ze stran
 - odvoláním příkazu

Obligace z bezprávných činů

- Obligace z deliktu
- Vědomé porušení sféry druhé osoby
- Delikty civilní
- *Furtum*
- *Rapina*
- *Damnum iniuria datum*
- *Iniuria*
- Delikty prétorské
- *Vis ac metus*
- *Dolus*

Furtum

- Krádež
- Zloděj si přisvovuje věc, o které ví, že není jeho, s úmyslem obohatit se
- Žaloby
- *Actio furti*- poenální žaloba na pokutu
- *Conditio furtiva*- žaloba na navrácení ukradené věci

Rapina

- K odejmutí věci došlo násilím
- *Actio vi bonorumraptorum*- žaloba z majetku odejmutého násilím

Damnum iniuria datum

- Poškození cizí věci
- Škoda způsobená úmyslně, ale i z nedbalosti
- Rozlišení škody → *damnum corpore corpori datum* (škoda nastala přímým působením na věc
→ *damnum non corpore sed corpori datum* (škoda nenastala přímým působením)
→ *damnum non corpore nec corpori datum* (věc není poškozena, přímé působení nebylo, ale nastala škoda
Žaloby- *actio legis Aquiliae, actio utilis*

Iniuria

- Urážka
- Pouze byla možná úmyslná urážka
- Trestem byla pokuta, později soudy přiznávají trest a náhradu škody
- Žalobu mohl podat poškozený

Prétorské delikty

- *Vis ac metus*- násilí a strach(bezprávná výhrůžka)
- Jednalo se o fyzické nebo psychické donucení
- Žaloba- *actio quod metus causa*
- *exemptio quod metus causa*

Dolus

- Podvod
- Jednání, kterým vznikne škoda na majetku
- Žaloby - actio doli
 - exceptio doli

Kvazidelikt

- Podobné deliktům, však zde chybí nějaký prvek, nejčastěji zavinění
- Žaloba o vylitím a vyhozeném
- Chybné rozhodnutí soudce
- Znalec uvedl nesprávné údaje
- Zeměměřič dal nesprávnou míru pozemku

Děkuji za pozornost